

Kommunledningsförvaltningen

Program för barn och unga 2024-2027

Dokumenttyp PROGRAM	Diarienummer KS 2024/555	Datum för beslut 2024-10-28	Version 1
Beslutsinstans Kommunfullmäktige	Dokumentansvarig Ledningsstaben	Ansvarig för uppföljning Biträdande förvaltningschef	Reviderad
Dokumentet gäller 2024-2027		Granskad av	Aktualiserad
Dokumentet gäller för Kommunhuskoncernen			

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Global nivå	4
2.1	Agenda 2030.....	4
2.2	Barnkonventionen	4
3	Europeisk nivå – EU:s strategi för barnets rättigheter	5
4	Nationell nivå – barns rättigheter	6
4.1	Barnets rättigheter	6
4.1.1	Ungdomspolitik.....	6
5	Lokal nivå – barn och unga är politiskt prioriterat	7
6	Hur vi arbetar i Kramfors kommun	8
6.1	Trygg uppväxt	8
6.2	God utbildning	10
6.3	Meningsfull fritid	11
7	Samverkan	12
7.1	Delaktighet och inflytande.....	12
8	Uppföljning	13

1 Inledning

Programmet är antaget av Kommunfullmäktige den 28 oktober 2024 och är ett ägardirektiv för bolagen ingående i kommunhuskoncernen.

Styrningen av Kramfors kommun utgår från visionen *Tillsammans har vi mod att skapa livskraft – i hela vår kommun*. Visionen är vår gemensamma önskan om hur det ska vara att leva, arbeta och besöka Kramfors kommun i framtiden. Ett läge som utmanar, inspirerar och ger energi. Med visionen som ledstjärna fattar vi de beslut som ökar Kramfors kommuns attraktionskraft för alla. Vår väg mot visionen är att barn och unga får en bra start i livet. I Kramfors kommun finns en attraktiv skola för alla. Barn och ungdomar mår bra, känner delaktighet, har inflytande och växer som individer.

Program för barn och unga innehåller såväl konkreta insatser som ambitioner och långsiktiga strategier som är särskilt viktiga att arbeta med i syfte att uppnå Kommunfullmäktiges vision och mål för området och arbetet ska genomsyras av ungas inflytande och delaktighet.

2 Global nivå

2.1 Agenda 2030

Kramfors kommun ställer sig bakom Förenta Nationernas (FN) globala mål: *Agenda 2030* och de ska vara en integrerad del i kommunens styrning och ledning. Det här programmet är en del av kommunens sociala hållbarhetsarbete.

2.2 Barnkonventionen

Barnkonventionen är ett rättsligt bindande internationellt avtal som slår fast att barn är individer med egna rättigheter, inte föräldrars eller andra vuxnas ägodelar. Den innehåller 54 artiklar som alla är lika viktiga och utgör en helhet, men det finns fyra grundläggande principer som alltid ska beaktas när det handlar om frågor som rör barn:

Artikel 2 - Alla barn har samma rättigheter och lika värde.

Artikel 3 - Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn.

Artikel 6 - Alla barn har rätt till liv och utveckling.

Artikel 12 - Alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad.

3 Europeisk nivå – EU:s strategi för barnets rättigheter

2021 antog EU-kommissionen den första övergripande EU-strategin för barnets rättigheter, detta för att nå målen i Agenda 2030 och uppfylla barnkonventionen på ett mer systematiskt sätt. Den nya strategin ska vägleda länderna i hur de ska prioritera och resurssätta för att leva upp till barns rättigheter.

Kommissionens båda initiativ (Strategin för barnets rättigheter och den Europeiska barngarantin) bygger på omfattande samråd med allmänheten, olika intressenter och över 10 000 barn.

Strategin för barnets rättigheter och den Europeiska barngarantins övergripande ambition är att skapa bästa möjliga liv för barn i EU och globalt och ska ge alla barn ett bättre skydd, hjälpa dem att nyttja sina rättigheter och se till att EU har barnen i fokus i alla sina beslut.

EU-strategin består av sex temaområden som inbegriper nyckelåtgärder som kommissionen avser vidta samt uppmaningar till medlemsstaterna. Varje temaområde definierar prioriteringarna för EU:s åtgärder under de kommande åren. En viktig väg för att stärka barnets rättigheter i EU är att stärka integreringen av barns rättigheter i all EU-politik och alla relevanta åtgärder inom EU.

De tematiska områdena är:

- Deltagande i politiska och demokratiska processer
- Socioekonomisk inkludering, hälso- och sjukvård och utbildning
- Bekämpa våld mot barn och säkerställa skydd av barn
- Rättsväsendets hänsyn till barns behov
- Den digitala sfären och informationssamhället
- Den globala dimensionen

4 Nationell nivå – barns rättigheter

Alla barn under 18 år har rättigheter enligt bland annat barnkonventionen, skollagen och diskrimineringslagen. Dessa tre lagar ska skydda barnen och deras rätt till skolgång, en fritid fri från våld, mobbing och diskriminering.

2020 blev barnkonventionen lag i Sverige och har sedan dess samma status som andra lagar i Sverige. Barnkonventionen innehåller bestämmelser om särskilda rättigheter för alla barn 0–18 år. Det spelar ingen roll om barnet är svensk medborgare eller inte, har tillfälligt uppehållstillstånd, är asylsökande eller vistas i Sverige utan tillstånd.

4.1 Barnets rättigheter

Barnets rättigheter utgår från FN:s barnkonvention och handlar om att ta tillvara barns och ungas rättigheter och intressen i samhället. Området omfattar alla verksamheter där barn är berörda, till exempel utbildnings-, migrations-, kultur-, socialtjänst- och folkhälsopolitiken. Målet för barnrättspolitikerna är att barn och unga ska respekteras och ges möjlighet till utveckling och trygghet samt delaktighet och inflytande.

4.1.1 Ungdomspolitik

Riksdag och regering har tagit fram ett ungdomspolitiskt handlingsprogram som utgår från barnkonventionen och mänskliga rättigheter. De ungdomspolitiska målen är att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Målet gäller för alla statliga beslut och insatser som berör ungdomar mellan 13 och 25 år.

Prioriterade målområden är:

- Den psykiska hälsan bland unga ska öka.
- Social inkludering och etablering på arbetsmarknaden ska öka.
- Alla unga ska ha en meningsfull fritid.
- Alla unga ska vara delaktiga i samhällsbygget.

5 Lokal nivå – barn och unga är politiskt prioriterat

”I Kramfors kommun får barn och unga en trygg uppväxt, god utbildning och möjligheter till en meningsfull fritid.”

Så lyder det kommunövergripande målet för det politiskt prioriterade området barn och unga.

Ett kommungemensamt forum som verkar på både politisk- och tjänstepersonsnivå finns inrättat: *Arena barn och unga*. Syftet med arenan är att utveckla en gemensam helhetssyn, styrning, ett gemensamt ansvarstagande och en mer inriktad uppföljning av de effekter som verksamheternas arbete leder till. Ett särskilt fokus ska ligga på de insatser och aktiviteter som kräver ett gemensamt arbete, i området mellan var och ens ansvarsområde samt på förebyggande och främjande insatser riktade mot målgruppen barn och unga 0-20 år inom Kramfors kommun.

Arenan ska belysa barn och ungas situation genom att kontinuerligt följa och analysera verksamheternas resultat inom området, med särskilt beaktande av utmaningar som kräver samverkan med andra för att nå framgång.

6 Hur vi arbetar i Kramfors kommun

Kramfors kommun ska arbeta med barn och unga utifrån ett helhetsperspektiv där flera variabler samspelar. Att se till sammanhangen som individen verkar i ger bättre förutsättningar att se både individen och helheten.

Arbetet ska inkludera alla olika grupper av unga oavsett psykiska, fysiska, intellektuella, ekonomiska och sociala förutsättningar.

Grundförutsättningar ska skapas för en kunskapsbaserad och ett långsiktigt perspektiv för barn och unga i Kramfors kommun. Att barn och ungdomar har rätt till rättvisa och jämlika förutsättningar samt att deras egna perspektiv vägs in är avgörande för en hållbar samhällsutveckling.

6.1 Trygg uppväxt

Grundläggande faktorer för att barn ska kunna utvecklas till välmående vuxna är att de ges rätt till omsorg, trygghet och kärlek, lek, vila, utbildning och att få möjlighet att uppfylla just sin fulla potential. För att skapa trygga och jämlika uppväxtvillkor för barn och unga i Kramfors kommun krävs samverkan mellan olika aktörer i samhället för att minska de faktorer som ökar risken för otrygga levnadsförhållanden och att öka de skyddande faktorerna kring barn och unga.

För att möta förändringarna i samhället för barn och ungas behov krävs en omställning till nya arbetssätt som i högre omfattning är mer förebyggande, tillgängliga, jämställda och kunskapsbaserade. En omställning med fokus på förebyggande arbete är en social investering som främjar barns trygghet, hälsa och utveckling.

Trygg hemmiljö

Alla barn och unga har rätt till en trygg och ljus framtid, att bli väl omhändertagen och att växa upp i ett hem utan våld. Det är av största vikt att lyssna på och respektera barnet och att vara medveten om att det vi gör påverkar det för resten av livet. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall och hänsyn ska tas till barnets egen åsikt och erfarenhet, men samhället har alltid ett ansvar för att skydda barnet mot vanvård, utnyttjande och övergrepp.

Socialtjänsten är samhällets yttersta skyddsnät och den myndighet som ska säkerställa att barn och unga får det stöd de behöver under sin uppväxt, men också att vårdnadshavare får stöd i sitt föräldraskap om de är i behov av det. Socialtjänsten ansvarar för att skydda barn som far illa eller riskerar att fara illa.

Trygg skolmiljö

Skolan i Kramfors kommun ska aktivt arbeta för att främja både fysisk och psykisk hälsa. Elevhälsa ska vara lättillgängliga för alla elever och arbeta proaktivt med hälsofrämjande och förebyggande insatser. För att öka tryggheten på skolorna är det viktigt att elever har en god arbetsmiljö.

Skolmiljön ska vara trygg och säker och alla former av mobbning samt kränkande behandling ska aktivt motverkas genom likabehandlingsarbete.

Trygg fritid

Fritiden är viktig för den fysiska och psykiska hälsan. En meningsfull fritid för barn och unga ger sammanhang och bidrar till såväl gemenskap som personlig utveckling. Därför är det viktigt att de vuxna som möter barn och unga har rätt kompetens och ges goda förutsättningar att bemöta dem utifrån situation och förmåga

Det offentliga rummet ska vara tryggt att vistas i för alla barn och unga i Kramfors kommun. Flickor känner sig av olika skäl mindre trygga än pojkar, och det är en fråga som behöver angripas från flera håll genom samverkan.

Kommunens torg, parker, gator och vägar ska vara trygga miljöer för alla. Arbetet utifrån beslutet om jämställd snöröjning innebär att Kramfors kommuns gång- och cykelvägar prioriteras vid snöröjningen och halkbekämpningen så att barn och unga på ett säkert sätt kan ta sig till och från förskolor och skolor.

Kommunens lekplatser ska stimulera fantasin och uppmuntra till rörelse. Det arbetas årligen med att byta ut fallskyddsmaterial på kommunens lekplatser, så att de ska vara säkra lekmiljöer.

Förebyggande arbete och tidiga insatser

Att utveckla systematiska evidensbaserade metoder för att tidigt identifiera behov hos barn och familjer är avgörande för att kunna erbjuda förebyggande insatser i tidigt skede. Att fokusera på tidiga och förebyggande insatser för att ge stöd till vårdnadshavare och stärka deras förmåga att skapa en trygg och stabil hemmiljö är betydande för barns välbefinnande. För att nå de vårdnadshavare som idag inte tar del av stödet behöver nya strategier och arbetssätt utvecklas.

Individuellt utformat stöd

Genom att tillhandahålla personcentrerade insatser med individuellt anpassat stöd till familjer skapas förutsättningar för att barn ska få en trygg uppväxt i hemmet tillsammans med sin familj. Satsningar på stöd där vårdnadshavare erbjuds kunskap för att stärka sina strategier för att hantera uppfostran, konflikter och vardagsutmaningar ger verktyg och metoder för att bättre förstå och hantera barnets behov. Möjligheten till att vårdnadshavare kan dela erfarenheter och bygga sociala nätverk är också viktigt.

En omställning pågår mot förändrade arbetssätt utifrån beslutet att förstärka kommunens öppenvård inom individ- och familjeomsorgen i syfte att möjliggöra en trygg och gynnsam uppväxt för barn och unga i deras eget hem tillsammans med sin familj.

6.2 God utbildning

I Kramfors kommun ska alla ges lika möjligheter att nå sina utbildningsmål, oavsett bakgrund och kön. Skolans uppdrag är att främja lärandet och kommunens elever ska erbjudas en varierad och inkluderande undervisning som anpassas efter individuella behov och förutsättningar. Detta sker genom att arbeta med ledning och stimulans i klassrummet och systematiskt följa rutiner för extra anpassningar och särskilt stöd. Skolans arbete med språk- och kunskapsutveckling är en integrerad del i undervisningsprocessen.

Kommunens skolor ska i samarbete med hemmen främja elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och invånare. Skolan ska präglas av omsorg om individen, omtanke och generositet. Utbildning och fostran är i djupare mening en fråga om att överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner, språk, kunskaper – från en generation till nästa. Skolan ska vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens fostran och utveckling. Arbetet måste därför ske i samarbete med hemmen.

Kramfors kommuns skolor ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.

Slutförd utbildning i grundskola och gymnasieskola är en viktig grund för hälsa och egenförsörjning och hur kommunen lyckas med utbildningsuppdraget är bärande framför allt för individen, men också för samhället. Ett fördjupat arbete kring elevers måluppfyllnad och närvaro är därför prioriterade områden.

Inkluderande skolmiljö

Skolan ska vara en plats där alla barn och unga känner sig välkomna och inkluderade. Det innebär att undervisningen och skolmiljön ska anpassas för att möta behoven hos elever med olika bakgrunder och förutsättningar. Skolan ska arbeta aktivt för att motverka segregation och främja integration genom en systematisk uppföljning av arbetet med plan mot kränkande behandling och diskriminering.

Kramfors kommun arbetar för att alla skolor ska vara trygga och inkluderande genom ett framgångsrikt lärande genom hela skoltiden. Genom god samverkan, förebyggande insatser och utveckling av arbetssätt där barn och ungas behov tidigt identifieras och hanteras kan sociala problem både förebyggas och hanteras. Genom att integrera socialtjänsten i skolan skapas möjligheter att initiera behov, samverka och erbjuda samordnade insatser

kring enskilda barns behov på ett annat sätt. Genom att vara närvarande i skolan kan socialtjänsten tidigt identifiera och agera på signaler om problem, vilket bidrar till att förebygga negativ utveckling och främja barns och ungdomars välmående.

För att orka med en hel dag i förskolan och skolan behövs energi. Att barnen är mätta är en förutsättning för lärande och lek. Varierad, god, näringsriktig kost serveras på kommunens förskolor och skolor. Det finns ett matråd som är med och tycker till om skolmaten och miljön i skolmatsalarna.

Kulturskolan är sedan många år avgiftsfri. Ekonomi ska inte hindra barn från att delta i kulturskolans aktiviteter, varken på fritiden eller under skoltiden. Musik, låtskrivande, dans, bild och form ingår i Kulturskolans utbud. Kulturskolans undervisning ska vidga och fördjupa upplevelsen och uttrycksförmågan i musik, dans. Kulturskolan ska också fungera som ett idé- och resurscentrum i samhället och ha ett nära samarbete med annan skolverksamhet. Alla barn mellan tre år och årskurs nio får regelbundet uppleva professionell scenkonst. Teater, dans, musik, cirkus och film arrangeras för förskolorna och grundskolan.

6.3 Meningsfull fritid

Tillsammans med barn, föräldrar, föreningar, företag och andra viktiga vuxna arbetar Kramfors kommun för att ge varje barn en chans till goda uppväxtvillkor och en god psykisk och fysisk hälsa. Kramfors kommun stöder och samverkar med föreningslivet för att kunna erbjuda ett varierat och rikt utbud av kultur- och fritidsaktiviteter till kommunens barn och unga året runt.

Fritidsaktiviteter är ett viktigt komplement till skolgången genom att erbjuda lärorika och utvecklande aktiviteter som stärker barn och ungas sociala och kognitiva förmågor. Samarbeten mellan skolor och kultur- och fritidsaktörer ska främjas för att skapa en integrerad lärmiljö.

Kommunen bedriver verksamhet för unga från 12-18 år på fritidsgården i centrala Kramfors. Verksamheten pågår året om. Under sommaren erbjuds kostnadsfria aktiviteter och utflykter i alla kommunens delar. Fritidsgården har ett inkluderande arbetssätt, där ungdomarna är delaktiga i planering av aktiviteter och utbud. Runtom i kommunen finns även föreningsdrivna fritidsgårdar, som får stöd för att driva sin verksamhet.

Biblioteket erbjuder programverksamhet riktad till gruppen barn och unga. Verksamheten utgår från barnens och ungdomarnas intressen och syftar till att främja läsande, bildning, kreativitet och demokrati.

7 Samverkan

I Kramfors kommun utförs verksamhet för barn och unga genom både styrelse och nämnders ansvar. Mycket positivt sker i arbetet med barn och ungdomar inom ramen för nämndernas uppdrag. Att möjliggöra förutsättningarna för en god uppväxt och utbildningsmiljö som leder till ett vuxenliv med god hälsa och egen försörjning är dock en komplex samhällsutmaning.

Det handlar bland annat om alla barns och ungdomars sociala miljö, hälsa, trygghet, skolresultat och fritidsaktiviteter. Komplexiteten innebär att interna barriärer behöver brytas i en arena för dialog och samverkan där syftet är att utveckla en helhetssyn, styrning, gemensamt ansvarstagande och en mer inriktad uppföljning på de effekter som verksamheternas arbete genomför och leder till.

7.1 Delaktighet och inflytande

Samverkansöverskridande insatser är avgörande för att stödja barn och ungas utveckling och välbefinnande. Genom att samarbeta mellan verksamheter och professioner skapas bättre insatser och stöd.

Skolan ska arbeta med demokratifostran och lära eleverna om deras rättigheter och skyldigheter som invånare.

Barn och unga ska ha verkliga möjligheter att påverka sin skolgång och skolmiljö. Elevråd, ungdomsråd och andra forum för elevinflytande och främjande av ungdomsdemokratins ska vara välfungerande och ha ett reellt inflytande på beslutsprocesser.

För att uppnå samordnade insatser i tidigt skede krävs en ökad och kontinuerlig samverkan mellan kommunens olika nämnder som ansvarar för utbildning, socialt stöd, fritid, hälsofrämjande, brottförebyggande och trygghetsskapande insatser för att säkerställa en helhetssyn på barnens och familjernas behov.

Genom att aktivt engagera barn, ungdomar och vårdnadshavare i utformningen av insatser som berör dem stärker deras delaktighet och engagemang. Genom att regelbundet samla in synpunkter från målgruppen kan verksamheten kontinuerligt förbättra stödinsatserna.

8 Uppföljning

Mål och tillhörande indikatorer i *Mål- och resursplan* för området barn och unga följs kontinuerligt upp i delårsuppföljningar och årsredovisning. Det pågående arbetet följs upp genom förvaltningsrapporter. I samband med varje ny mandatperiod bör programmet revideras och följas upp som helhet.